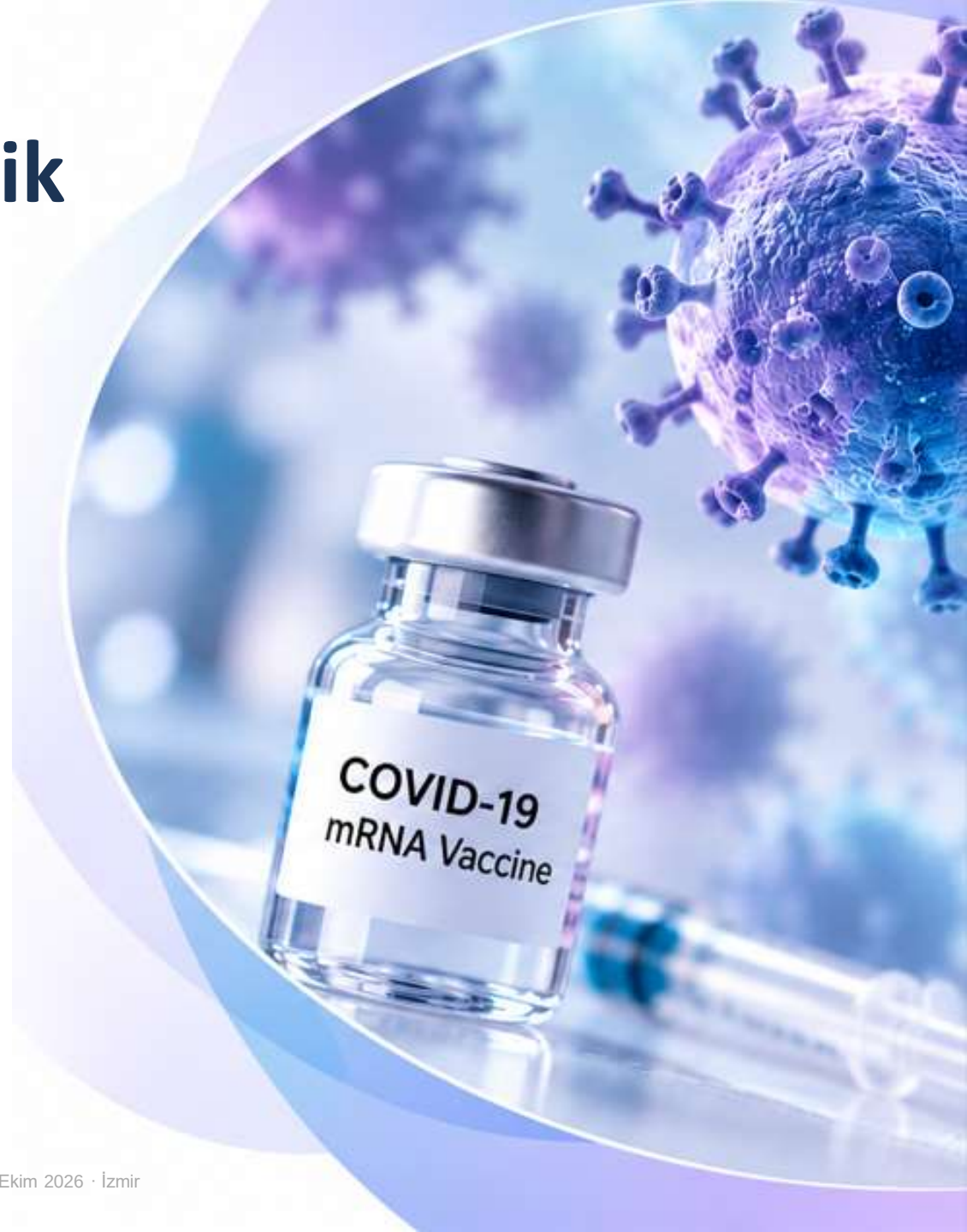

Enfeksiyon Hastalıkları Ve Klinik Mikrobiyoloji Hekimlerinin Pandemi Sonrası COVID-19 ve mRNA Aşılarına Yönelik Tutumları

Kesitsel Anket Çalışması

KLİMİK – Erişkin Bağışıklaması Çalışma Grubu

Melike İnan Hekimoğlu, İrem Akdemir, Elif Nur Haliloğlu, Ayşegül İnci Sezen, Hasan Selçuk Özger, Sema Alp, Ali Acar, Funda Timurkaynak, Ayşe Erbay, Esin Şenol

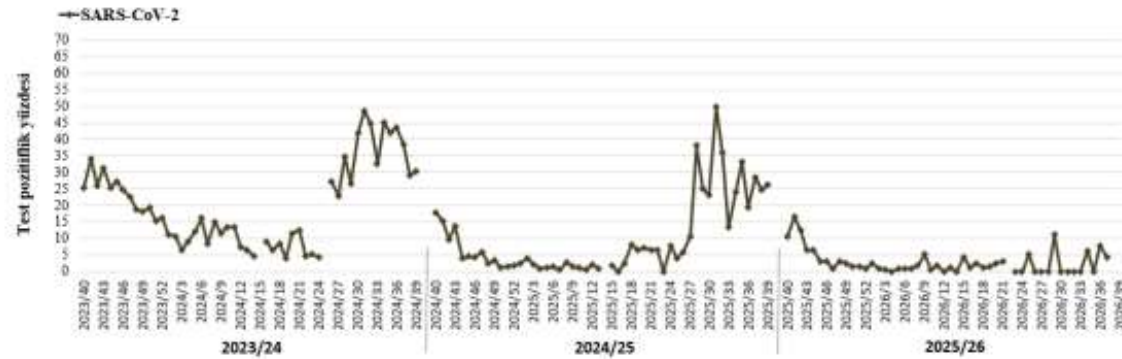

Giriş

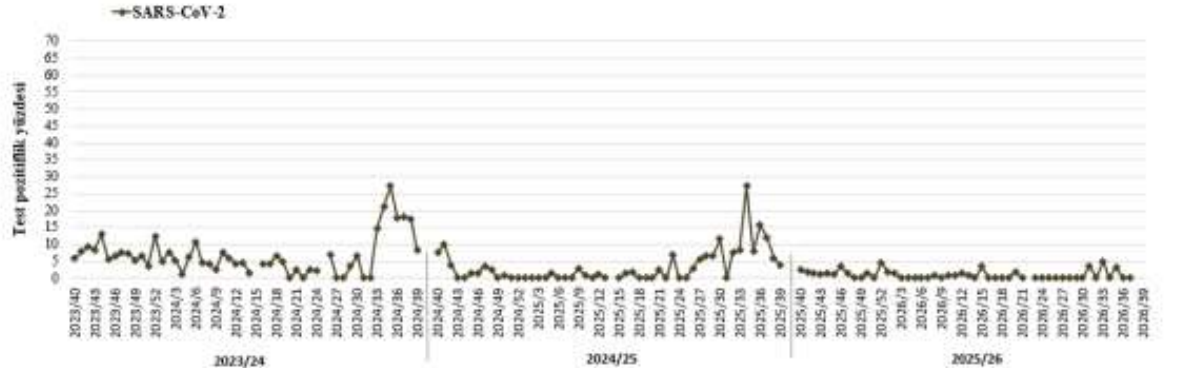
- Pandeminin akut döneminin sona ermesiyle COVID-19'un güncel hastalık yükünün ve aşılama gereksiniminin yeniden değerlendirilmesi önem kazanmıştır.
- Türkiye'de COVID-19 aşılmasının rutin olarak sürdürülememesi; test, tedaviye erişim ve hastalık takibinde farklılıklar oluşturmaktadır.

Şekil 16. İnfluenza benzeri hastalık nedeni ile aile hekimine ayaktan başvuran hastalardan alınan numunelerdeki SARS-CoV-2 pozitiflik yüzdesi, Sentinel ILI Sürveyansı, 2023-2025.

Şekil 34. Ağır akut solunum yolu enfeksiyonu nedeni ile yatan hastalardan alınan numunelerdeki SARS-CoV-2 pozitiflik yüzdesi, Sentinel SARI Sürveyansı, 2023-2025.

2025/26 sezonu 22. hafta resmi tatil olması nedeni ile numune alınmamıştır

Amaç

- Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji (EHKM) hekimlerinin pandemi sonrası dönemde COVID-19 hastalık yüküne ilişkin klinik gözlemlerini değerlendirmek.
- mRNA COVID-19 aşılarının güvenlik ve etkinliğine yönelik tutumları belirlemek.
- Aşı önerme davranışlarını, hedef gruplara yönelik tercihleri ve COVID-19 aşılama politikalarına ilişkin görüşleri ortaya koymak.

Yöntem

- Türkiye'deki EHKM hekimlerine yönelik 1 Temmuz -15 Eylül 2026 tarihleri arasında çevrim içi yayınlanan kesitsel anket çalışması
- Türkiye'nin 58 ili ve KKTC'den 231 EHKM hekimi katıldı
- Anket; demografik/mesleki özellikler, pandemi sonrası COVID-19 ile klinik karşılaşmalar, mRNA aşılama ve aşı önerme davranışları, aşı önerilmesinin önündeki engeller, hedef gruplara yönelik öneriler ve politika görüşlerini kapsadı.
- Veriler tanımlayıcı istatistiklerle değerlendirildi; kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak sunuldu.

Katılımcı profili

68,8%

Kadın

40,7%

30–40 yaş

47,6%

Uzmanlık süresi <5 yıl

38,1%

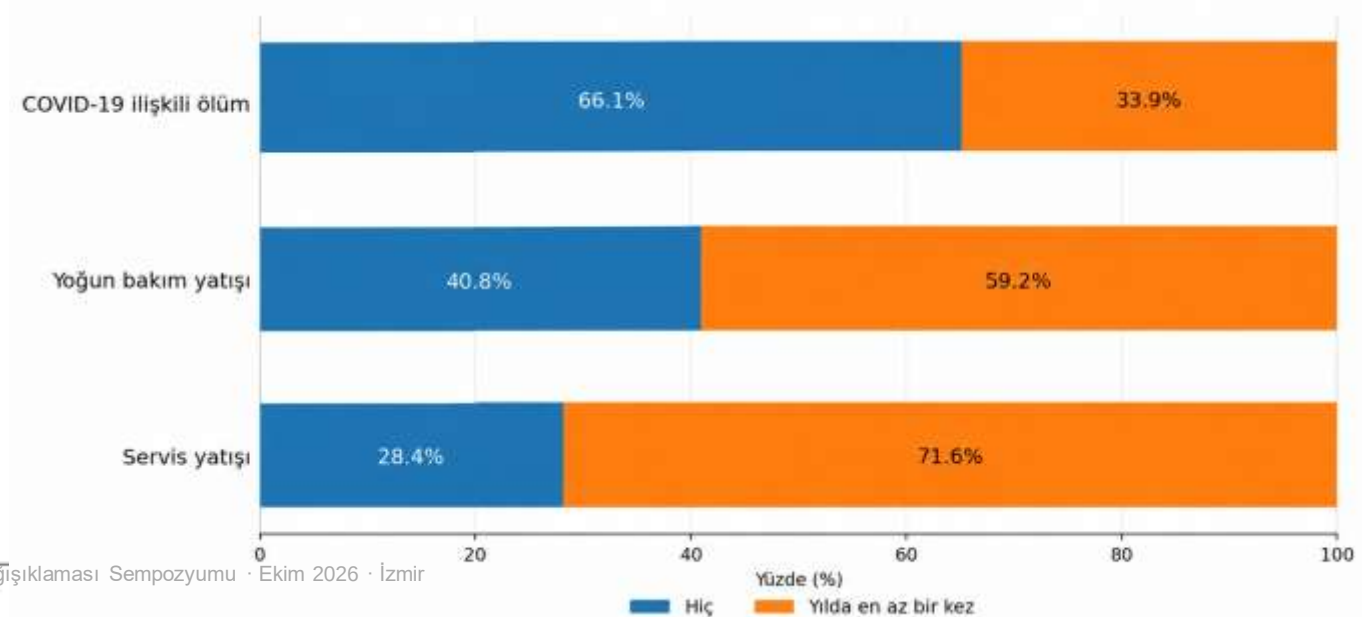
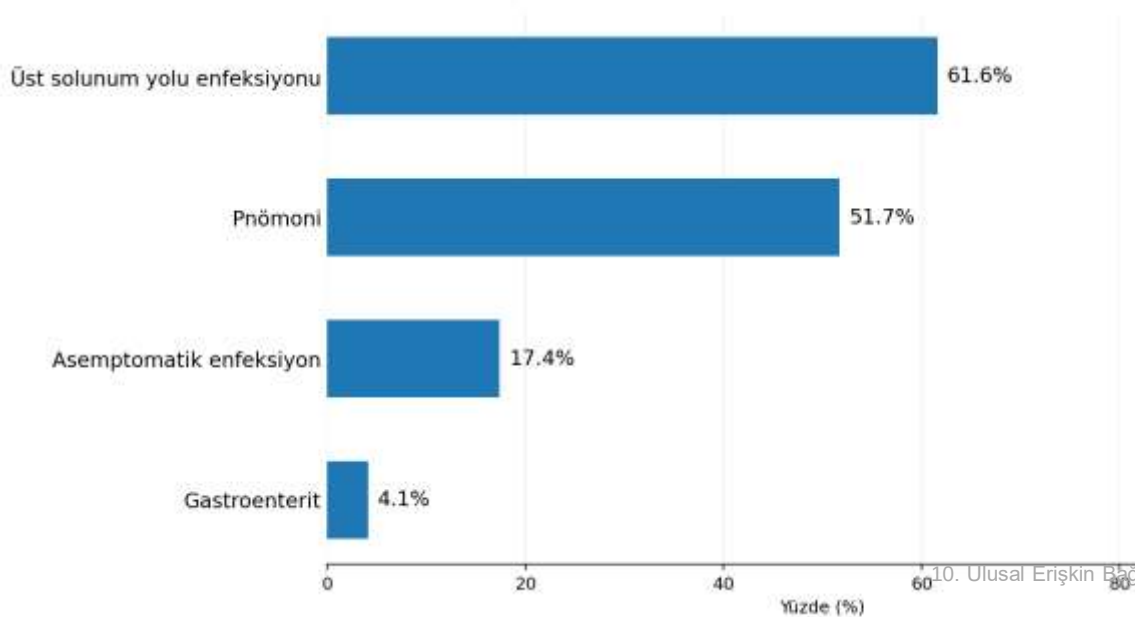
Uzman hekim

36,4%

Eğitim ve araştırma hastanesi

Pandemi sonrası COVID-19 ile klinik karşılaşmalar

- Hekimlerin %74,5'inin kurumunda COVID-19 testi yapılıyor.
- Test yapılan kurumlarda üniversite hastaneleri (%41,3) ve eğitim ve araştırma hastaneleri (%38,4) öne çıkarken, test yapılmayan kurumlarda 2. basamak devlet hastaneleri (%50,8) en yüksek orandaydı ($\chi^2=89,04$; $p<0,001$).
- Test yapılan kurumlardaki hekimlerin %95,9'u son bir yılda en az bir COVID-19 vakasıyla karşılaşmış, %47,7'si ayda birkaç kez vaka takip etmişti.
- Son dönemde görülen COVID-19 vakaları en sık ≥ 65 yaş grubunda (%34,3) bildirilirken, bunu 50–64 yaş grubu (%32,6) izledi.

COVID-19 mRNA aşılama ve aşı önerme davranışı

93,1%

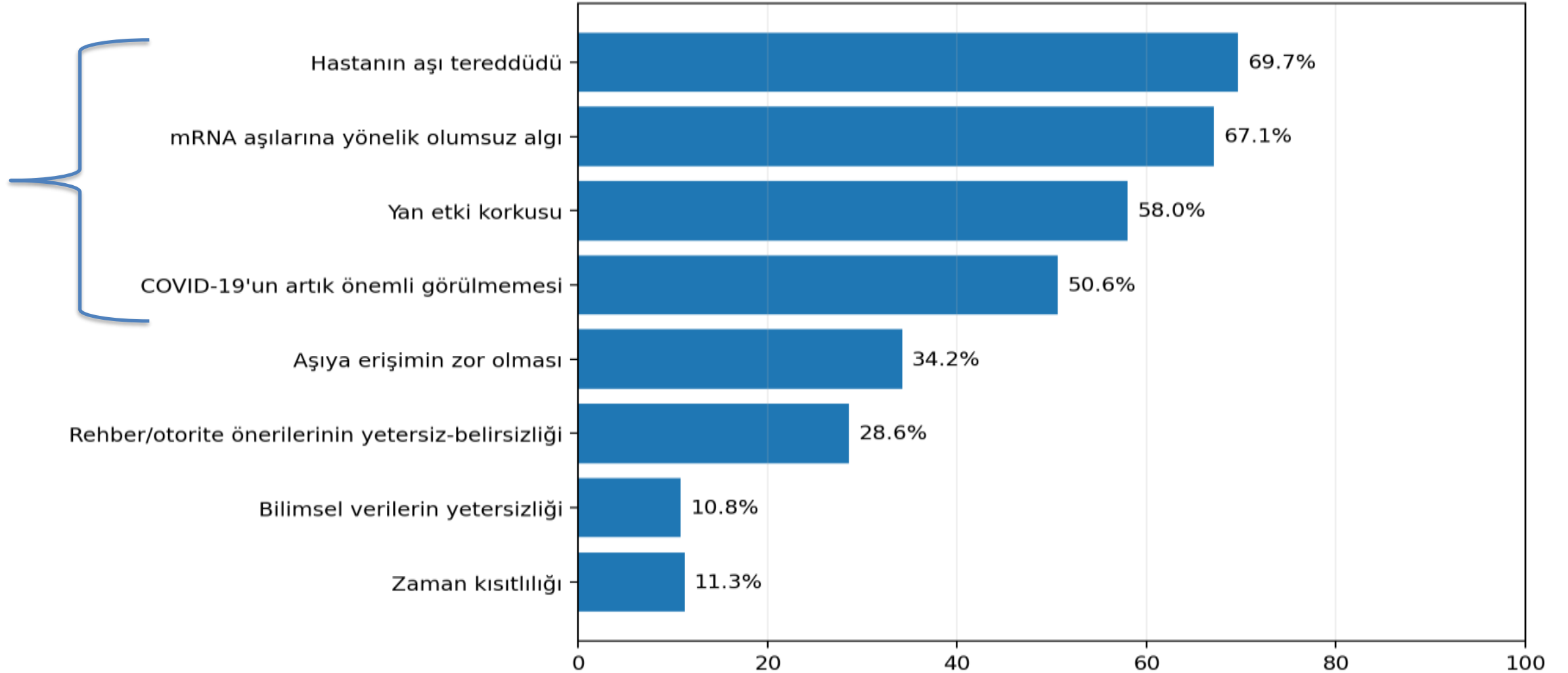
Pandemide primer seri ve/veya rapel doz
mRNA aşısı olan
(n=215)

98,7%

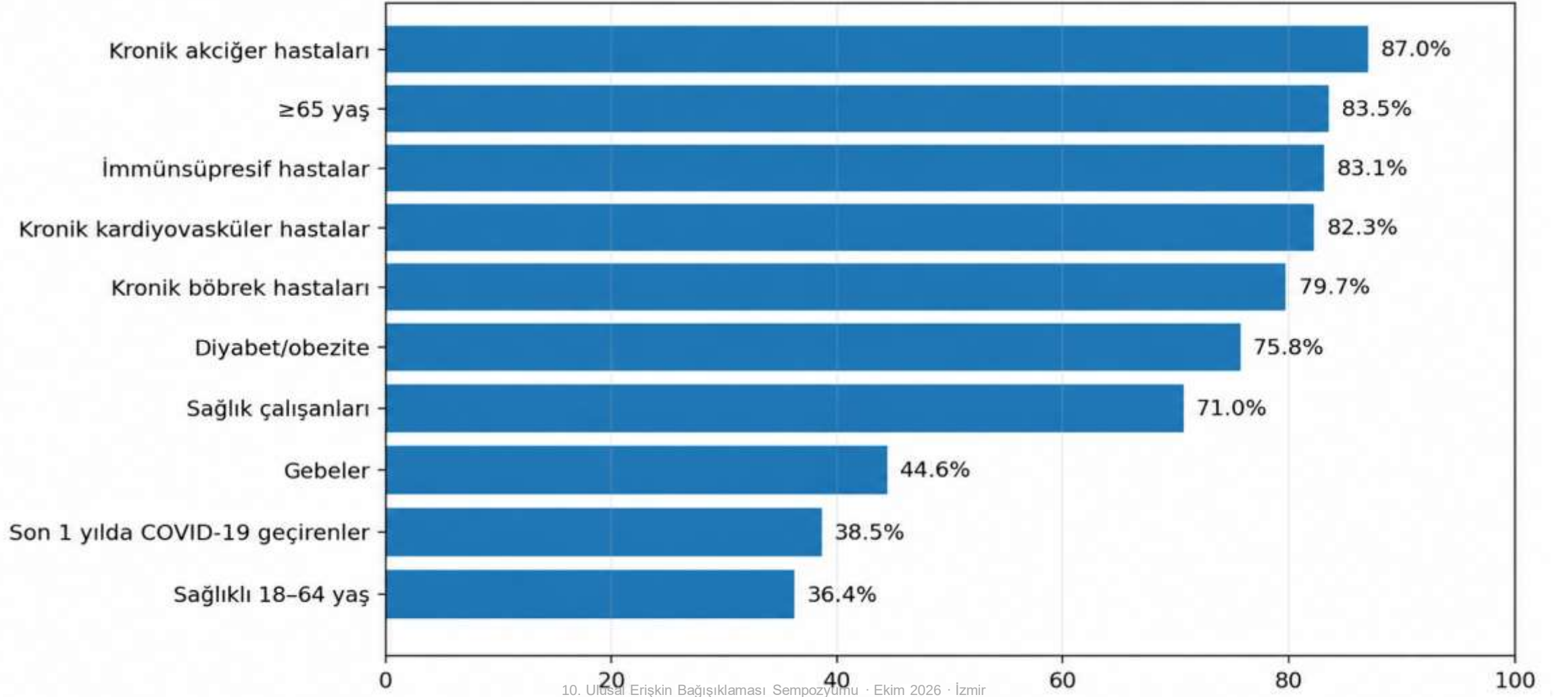
Pandemide hastalarına mRNA aşısı
öneren

mRNA aşısı olan hekimlerde hastalara aşı önerme (%96,7 vs. %56,3; $p<0,001$) ve mRNA aşılarını güvenli bulma (%80,0 vs. %50,0; $p=0,010$) oranları daha yüksekti.

Günümüzde aşı önermenin önündeki başlıca engeller

Aşı yeniden erişilebilir olduğunda önerilecek hedef gruplar

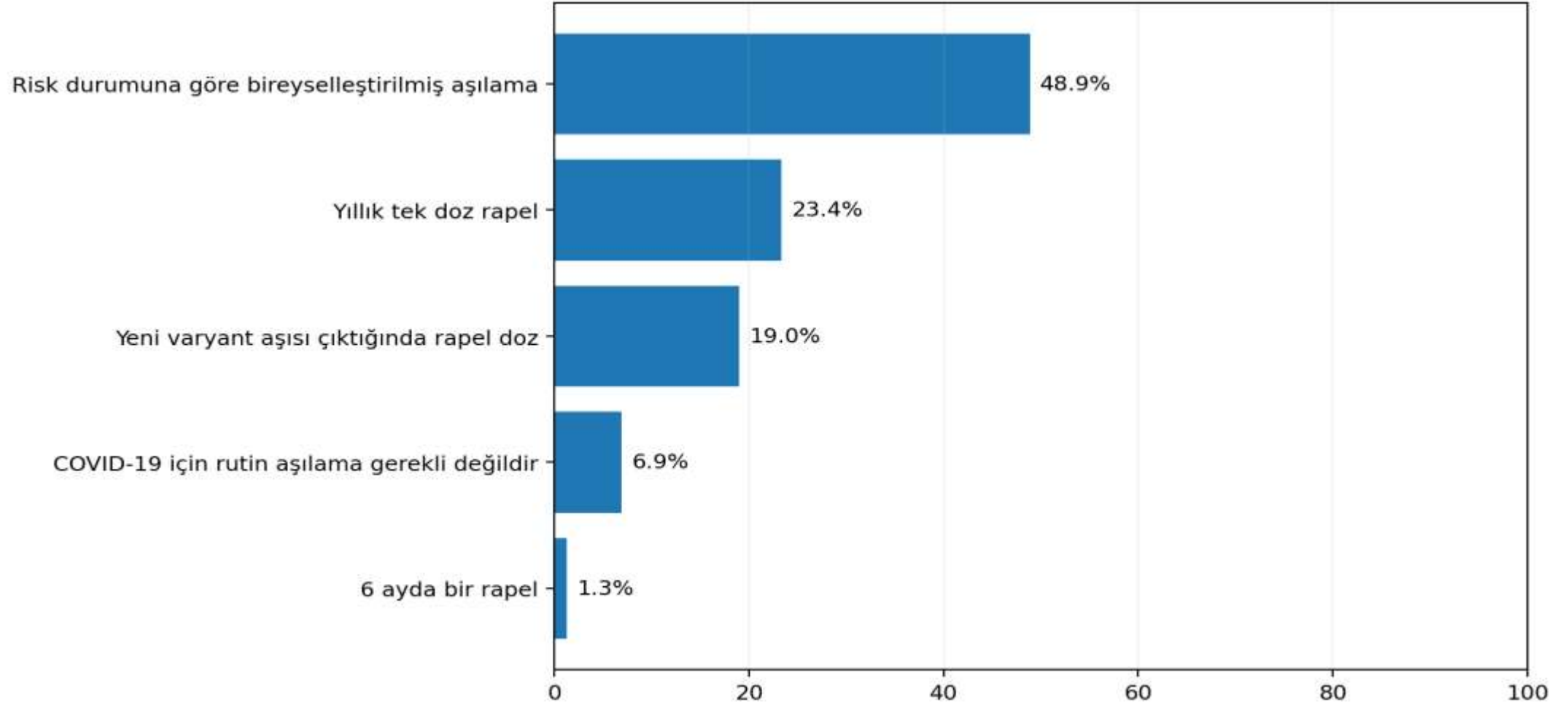
mRNA aşılarına yönelik algı

Görüş	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
mRNA aşıları güvenlidir.	1 (0,4)	3 (1,3)	47 (20,3)	111 (48,1)	69 (29,9)
mRNA aşılarının uzun dönem güvenliliği konusunda çekincelerim vardır.	17 (7,4)	59 (25,5)	74 (32,0)	71 (30,7)	10 (4,3)
mRNA aşıları ağır hastalık ve ölümü önlemede etkilidir.	0 (0)	1 (0,4)	20 (8,7)	99 (42,9)	111 (48,1)
mRNA teknolojisi geleceğin aşı platformudur.	0 (0)	1 (0,4)	38 (16,5)	104 (45,0)	88 (38,1)
Kanser aşılarında mRNA teknolojisinin başarılı olacağını düşünüyorum.	0 (0)	1 (0,4)	49 (21,2)	98 (42,4)	83 (35,9)
Sosyal medyadaki yanlış bilgiler mRNA aşılarına yönelik tereddüdü artırmaktadır.	1 (0,4)	0 (0)	16 (6,9)	72 (31,2)	142 (61,5)

COVID-19 aşılama politikalarına ilişkin görüşler

Görüş	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
COVID-19 artık aşılamaı gerektirecek kadar önemli bir halk sağlığı sorunu <u>değildir</u> .	24 (10,4)	98 (42,4)	52 (22,5)	49 (21,2)	8 (3,5)
Ulusal COVID-19 aşılama önerilerinin yeniden güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum.	3 (1,3)	6 (2,6)	28 (12,1)	119 (51,5)	75 (32,5)
COVID-19 aşılması <u>yalnızca</u> yüksek riskli gruplar için sürdürülmelidir.	3 (1,3)	36 (15,6)	42 (18,2)	129 (55,8)	21 (9,1)
Türkiye'de risk grupları için mRNA COVID-19 aşısının yeniden temin edilmesi gerektiğini düşünüyorum.	3 (1,3)	9 (3,9)	49 (21,2)	109 (47,2)	61 (26,4)
COVID-19 aşılarının risk gruplarında geri ödeme kapsamına alınması gerektiğini düşünüyorum.	4 (1,7)	7 (3,0)	30 (13,0)	112 (48,5)	78 (33,8)

Risk gruplarında tercih edilen aşılama şeması

Ana mesajlar

- COVID-19, EHKM hekimlerinin klinik pratiğinde pandemi sonrası dönemde de varlığını sürdürmektedir.
- mRNA aşılarının etkinliği ve güvenliliğine yönelik algı genel olarak olumludur; ancak uzun dönem güvenlilik konusunda belirli düzeyde çekince bulunmaktadır.
- Aşı önerilmesinin önündeki başlıca engeller hasta aşı tereddüdü, olumsuz algı ve yan etki korkusudur.
- Aşı erişimi yeniden sağlandığında öncelikli gruplar olarak kronik hastalığı olanlar, ileri yaşlılar ve immünsüpresif bireyler görülmektedir.
- Ulusal önerilerin güncellenmesi ve risk gruplarında aşı erişiminin sağlanmasına yönelik belirgin bir beklenti bulunmaktadır.

TEŞEKKÜRLER